

Jaarplan 2026 VKB Kerkrentmeesters: SAMEN STERK de toekomst in!

(vastgesteld op de ledenraad van 1 november 2025 te Nijkerk)

Situatieschets

De wereld om ons heen en de kerk veranderen razendsnel. Vergrijzing en secularisatie leiden tot minder vrijwilligers, waardoor ook de bestuurskracht (verder) onder druk komt. Financiën komen onder druk te staan door teruglopende inkomsten of juist door gestegen kosten. Tegelijkertijd bloeien sommige gemeenten ook op: nieuwe bestuurders, vitaliteit en elan keren terug, benodigde middelen worden door een kleinere maar trouwe groep opgebracht. Een groeiend aantal theologiestudenten biedt hoop voor de toekomst van kerkelijke professionals, waar de komende jaren nog een hoge uitstroom (o.a. door vergrijzing) te verwachten is. Juist nu komt het aan op samenwerken en solidariteit.

VKB Kerkrentmeesters staat midden in deze ontwikkelingen, als praktische en oplossingsgerichte partner – klaar om kerkrentmeesters te ondersteunen in het beheren van de kerk, vandaag én morgen. Want kerkrentmeesters kunnen hierin verschil maken. Als beheerders van kerkelijke middelen brengen zij een pragmatische, oplossingsgerichte aanpak. VKB Kerkrentmeesters bereidt haar leden voor op een nieuwe realiteit: complexer kerkenwerk met minder mensen uitvoeren. 2026 wordt zo het jaar van proactief kerkbeheer. De toekomst blijft onvoorspelbaar, maar de VKB helpt colleges te anticiperen op ontwikkelingen. Als vereniging bouwen we verder aan onze nieuwe aanpak: dichterbij de kerkrentmeester komen.

Het uiteindelijke doel is kerkrentmeesters te faciliteren om zowel materiële als immateriële kerkelijke middelen toekomstbestendig te beheren, in dienst van hun gemeenschap en Gods koninkrijk. In dit kader staat ook de belangenbehartiging die de VKB in diverse gremia en op diverse beleidsbijeenkomsten namens haar leden doet.

Het meerjarenbeleidsplan 2023-2027 van VKB Kerkrentmeesters, getiteld **"Samen Sterk de Toekomst in"**, richt zich op toekomstgericht kerkbeheer. Het plan benadrukt de noodzaak van proactief beleid voor gebouwen, financiën, menskracht en organisatie in het licht van diverse uitdagingen, zoals krimp, verduurzaming en afnemende bestuurskracht. Centraal staat het ondersteunen van kerkrentmeesters in hun cruciale rol binnen de kerk, met aandacht voor samenwerking, innovatie en lokaal maatwerk.

Belangrijke speerpunten zijn 1) het versterken van de individuele kerkrentmeester (niet enkel gericht op (het secretariaat van) de colleges), 2) het bieden van praktische tools en beleidsmatige ondersteuning, en 3) het stimuleren van duurzaam en financieel gezond kerkbeheer (dit vraagt om een proactieve houding). Tegelijk zet de VKB in op het bouwen van netwerken, kennisdeling en het versterken van de verbinding tussen lokale kerken en de landelijke organisatie van de vereniging, als antwoord op de toegenomen druk op de lokale bestuurskracht en het soms (acuut) wegvallen van aanwezige expertise.

Uitgangspunten voor 2026

1) Advies en deskundigheidsbevordering - kracht van VKB als partner aan je zij

- a) **Basis op orde' staat centraal:** VKB zorgt voor tijdige advisering en dienstverlening aan leden. We optimaliseren bestaande processen in plaats van nieuwe plannen te maken.
- b) **Persoonlijk contact leidend:** Dienstverlening gebeurt via telefoon, e-mail en VKB-app. We focussen op hoogwaardige intake van lokale situaties en warme overdrachten naar ons partnernetwerk
- c) **VKB-app groeit naar 2700 actieve gebruikers.** Het streven van 3000 gebruikers eind 2025 stellen we realistisch bij naar 2700 eind 2025 en groeien dan in 2026 door naar minimaal 3000 gebruikers. Participatie van elk lid blijft cruciaal.
- d) **Communicatie kennis:** Rondom thema's of projecten werken we zoveel mogelijk samen met onze leden en VKB-partners. Rond de thema's gebouwen, orgels en begraafplaatsen zijn er ondersteunende werkgroepen. Deze kennis wordt zo veel mogelijk in diverse communicatie uitingen teruggegeven, zoals Kerkbeheer (verschijnt 6x per jaar), nieuwsbrieven, podcasts, webinars, de gezamenlijke kennisbank met de dienstenorganisatie, linkedposts en berichten in de VKB-app en natuurlijk via de adviseurs.
- e) **Jaarkalender wordt leidraad:** www.kerkrentmeester.nl/kalender. Dienstverlening en materialen koppelen we aan logische momenten in de kerkrentmeesterkalender. Het webinar aanbod evalueren we in 2026 kritisch vanwege lage opkomst.
- f) **VKB Jong krijgt nieuwe vorm.** Het platform voor jonge kerkrentmeesters (<45 jaar) wordt een campagne om kerkbeheer bekendheid te geven. Video's en materialen helpen bij werving van nieuwe kerkrentmeesters. Hier is in 2026 extra communicatiebudget voor gereserveerd en willen we tijdens de Kerkenbeurs in maart lanceren.
- g) **Begraafplaatsbeheer wordt concreet.** Begin 2026 lanceren we een aanbod voor ontzorging en samenwerking rond kerkelijke begraafplaatsen.

2) Vereniging 3.0 – de nieuwe governance verder versterken

In 2025 is het VKB Kerkrentmeesters gelukt om de transitie van de oude afdelings-/verenigingsstructuur naar 'vereniging 3.0' te maken. Dat resulteerde in:

- a) **Werving van bijna 130 regiocontactpersonen** (2x per jaar consultatiemoment vanuit Bureau VKB),
- b) **Organisatie regiobijeenkomsten** in alle 11 nieuw ingerichte regio's. Bijeenkomsten met een format van kennisdeling, inspiratie en ontmoeting, in veel gevallen met een maaltijd vooraf of borrel na afloop.

- c) **Samenwerking in de regio's** met classispredikanten, BMCV, CCBB en Financieel beleidsadviseurs (FIBA's).
- d) **Nieuw samengestelde ledenraad** met ledenvertegenwoordiging uit de 11 nieuw ingerichte regio's. Op de Ledenraad zal meer in worden gezet op dialoog en inspiratie met en van het bestuur, naast de verplichte onderdelen van de governance.

In 2026 zullen we de bovenstaande insteek verder versterken en verdiepen langs de volgende lijnen:

- a) **Contactpersonen op niveau houden:** Minimale vacatures, heldere taakomschrijving van deze nieuwe rol en een gerichte inhoudelijke uitvraag in Q1 en Q3 van deze contactpersonen, die zo in de beleidscyclus van de VKB opgenomen is.
- b) **11 regiobijeenkomsten** in Q2: Inhoudelijk zullen deze bijeenkomsten, naast de VKB eigen thema's van dit jaarplan, ook meer specifieke thema's rond archiefzorg, geldwerving en werkgeverschap een plek bieden, samen met de classis en/of partners.
- c) **Actieve samenwerking met classes:** In minimaal 2 regio's werken we samen rond het thema kerkgebouwen en/of regionale kerkelijke bureaus.
- d) **Ledenraad vernieuwt door:** Maart 2026 ligt de focus op kennisdeling bij de Kerkenbeurs, in najaar 2026 uitreiking VKB Marsh Mercer Award 2026.
- e) Nieuw is dat we in 2026 een start zullen maken met het laatste onderdeel van het plan van de vereniging 3.0 en dat is het opstarten van **kenniskringen** binnen de vereniging, zodat terugtrekkende leden hun specifieke kennis van kerkbeheer binnen de vereniging en voor leden op vrijwillige basis (als **pro-deo profs**) kunnen inzetten.

3) Samenwerkingsovereenkomst met de dienstenorganisatie PKN

In 2025 heeft onder de regiegroep (voorzitters van de beide besturen en de beide directeuren) een jaarplan voor deze samenwerking gedraaid. De bestuurlijke situatie, die in de zomer 2025 bij de dienstenorganisatie is ontstaan, heeft zijn weerslag op deze samenwerking, maar enkel op strategisch niveau. In 2025 heeft het gezamenlijke jaarplan al geleid tot operationele resultaten, die we in 2026 verder zullen bestendigen:

- a) Intensivering van de samenwerking rond **communicatie en kennisdeling**.
- b) Gezamenlijke doordenking van de wijze waarop in de kerkenraad een beleidsrijk gesprek kan plaatsvinden met ook aandacht voor het beheer van de kerk. Hierin heeft ook de ontwikkelde tool uit de pilot **Toekomstgericht Kerkbeheer** een plek. Eind 2025 zal ook bekend zijn of het mogelijk wordt automatisch data voor deze tool uit LRP/FRIS te ontsluiten.

- c) De Raad voor de Plaatselijke Geldwerving (RPG) is vervangen door een klankbordgroep **lokale geldwerving** met daarin allemaal gebruikers van de materialen van de kerk. Deze klankbordgroep adviseert PKN en VKB rond nieuwe materialen en doelgroepgerichte aanpak (o.a. jongere generaties).
- d) Landelijke projectgroep gevormd, samen met CIO-K en PThU, rond de toekomstgerichte aanpak van het thema **kerkgebouwen**. In deze structuur zijn ook de contacten met het GCBB en de CCBB's, evenals de afstemming met Duurzaam Luthers en het Kerkenfonds opgenomen. Dit zal begin 2026 al resulteren in een handreiking voor CCBB's hoe om te gaan met de beoordeling van het herbestemmen en het afstoten van een kerkgebouw.
- e) **Regionale kerkelijke bureaus**. Op initiatief van lokale behoeften en aangejaagd door de VKB is er een landelijke projectgroep rond regionale Kerkelijke bureaus gekomen. Hierin wordt de lokale en regionale kennis van pilots gebundeld en omgevormd tot meer landelijke formats voor de governance, de business case, de werkpakketen, en de zoektocht naar extra middelen voor de aanloopkosten voor nieuw in te richten bureaus.

4) **Belangenbehartiging richting Generale Synode** wordt versterkt.

VKB behoudt haar kritische, constructieve positie, die gebleken goed kan samenvallen met een samenwerking rond kerkbeheer binnen de samenwerkingsovereenkomst. De lijnen met de ambtelijke vergadering en haar gremia vragen in 2026 om verdere bestendinging. Het betreft in 2026 de volgende zaken:

- a) **Vermogen en solidariteit:** Actieve bijdrage aan kerkbreed gesprek naar aanleiding van synodebesluit 13 december 2024. Directeur VKB maakt deel uit van de regiegroep, die dit gesprek voor 2026 zal voorbereiden. Ook de aanpalende thema's zoals de totale bekostigingsstructuur van onze kerk en de mede door de VKB opgeleverde notitie Vermogen Werkzaam zullen in deze regiegroep worden ingebracht.
- b) **Digitale informatievoorziening:** Synodeleden voorafgaand aan elke Generale Synode informeren over kerkrentmeesterlijke zaken middels een Teams-meeting.
- c) **Expertmeeting 15 januari 2026:** Focus op uitstroom kerkelijke professionals en aantrekkelijk werkgeverschap met de belangrijkste stakeholders vanuit de commissie Mensen en GOP/GOM/BNP. Hoe gaan we samen sterk de toekomst in, wetende dat de komende jaren een grote groep kerkelijke professionals uitstroomt? Hoe blijft de kerk voor de andere (en de nieuwe) professionals een aantrekkelijke werkgever? Inzichten uit de expertmeeting krijgen een plek in het vervolg van 2026, en vinden ook zijn weg naar de leden via o.a. magazine Kerkbeheer.
- d) **Duurzaamheid:** Samenwerking met PThU en CCBB rond grondgebruik en pacht. Initiëren van een plek waar colleges hun vragen rondom eigendom en gebruik van

kerkelijke gronden toekomstbestendig te maken, bespreekbaar te kunnen maken, bijvoorbeeld een grond-of pachtpanel.

Randvoorwaarden voor succes om bovenstaande ambities te realiseren

1. Communicatie en zichtbaarheid:

- Het versterken van de communicatiestrategie met een focus op digitale middelen en lokale verbinding.

2. Financiële duurzaamheid:

- Een gebalanceerde begroting realiseren die bijdraagt aan de stabiliteit en slagkracht van de VKB.

3. Organisatorische ondersteuning:

- Het versterken van het VKB-bureau met voldoende capaciteit en expertise. Maar ook slimmer en ook gericht werken. Zowel in het organiseren van impact en content, maar ook in de wijze waarop we de slimme samenwerkingen zoeken, zoals regionale bijeenkomsten ism de classis.
- Niet onbelangrijk is een effectieve en stimulerende werkomgeving voor het bureau. Begin 2025 is besloten de huurovereenkomst op te zeggen. Per 1 juni zal de VKB een ander kantoorpand betrekken dat ook veel beter ingesteld is op het hybride werken en het kantoor meer zijn ingericht als een ontmoetings- en samenwerkingsplek voor de medewerkers.

In de bovenstaande planvorming is voor analyse, doelstellingen en concrete acties voor het eerst ook gebruik gemaakt van de gerichte input die door het bureau VKB uit de ruim 125 gesprekken met de regio-contactpersonen is opgehaald. De trends en het algemene beeld uit die gesprekken is eind september ook met een aantal leden van de Ledenraad besproken. Zij hebben hun reflecties op deze trends ook gedeeld als input voor dit plan. Zo willen we met dit proces in verbinding met onze leden zijn en zo invulling geven aan ons motto: 'Samen sterk voor de kerk'.

Met dit jaarplan streeft VKB Kerkrentmeesters ernaar kerkrentmeesters en hun gemeenschappen te versterken in hun missie: in verbinding staan met elkaar, hun regio en omgeving, en zo bijdragen aan een toekomstbestendige kerk.

Dat doet de VKB - met haar rechtsvoorgangers - al 105 jaar. Dat lustrum laten we niet ongemerkt voorbijgaan en daarom komt er op **donderdagmiddag 15 januari 2026** een **VKB nieuwjaarsborrel** voor leden, relaties en partners.